

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького

Факультет післядипломної освіти

Кафедра дитячих інфекційних хвороб

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи, член-кореспондент НАМН України,
проф. М.Р. Гжегоцький

« ____ » _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИТЯЧІ ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

Цикл тематичного удосконалення , тривалість - 0,5 місяця

"Сучасні питання діагностики і лікування інфекційних хвороб з екзантемами у дітей"

**підготовки фахівців четвертого рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»
факультет післядипломної освіти**

Кількість навчальних годин: лекції -10 , семінарські заняття – 12 , практичні заняття – 36 , додаткові програми – 4, самостійної роботи – 16 год
Разом – 78 год, ECTS – 2,6 кредитів

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
дитячих інфекційних хвороб
Протокол № ____
від « ____ » _____ 2019 р.
Завідувач кафедри
доц. Литвин Г.О.

Затверджено:
методичною комісією ФПДО
Протокол № _____
від « ____ » _____ 2019 р.
Голова методичної комісії
доц.Січкоріз О.Є.

Львів-2019

Навчальні плани та програма циклу тематичного вдосконалення " Сучасні питання діагностики і лікування інфекційних хвороб з екзантемами у дітей " розроблені співробітниками кафедри дитячих інфекційних хвороб Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Склад робочої групи:

доц. Литвин Г.О.

проф. Прокопів О.В.

доц. Січкоріз О.Є.

доц. Дибас І.В.

Рецензент: проф. Зінчук О.М.

Зав. кафедри інфекційних хвороб

ЛНМУ ім. Данила Галицького.

Схвалено методичною комісією факультету післядипломної освіти лікарів і провізорів ЛНМУ " " _____20____ р., протокол №

Відповідальний за випуск декан факультету післядипломної освіти доц.
Січкоріз О.Є.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Проблема дитячих інфекційних хвороб займає одне з провідних місць серед патології дитячого віку. Кількість хворих на цю патологію, які лікуються вдома під наглядом дільничних лікарів, постійно зростає. Відомо, що при багатьох з цих хвороб, спричинених дією бактеріальних і вірусних чинників, а також токсичних та інфекційно-алергічних факторів можуть розвиватись клінічні прояви екзантеми та енантеми. Сімейні лікарі, педіатри, лікарі медицини невідкладних станів, дитячі інфекціоністи та інші лікарі первинної ланки охорони здоров'я постійно здійснюють діагностику, диференційну діагностику між різними клінічно-подібними захворюваннями інфекційної та неінфекційної природи. Вони проводять обстеження та лікування таких пацієнтів, а також диспансеризацію реконвалесцентів інфекційних хвороб. Обов'язком цих лікарів є організація профілактики та активна імунізація серед дітей.

Мета даного циклу тематичного вдосконалення - підвищення теоретичного рівня, практичних вмінь лікаря, для діагностики і диференційної діагностики інфекційних хвороб з проявами екзантеми у дітей і вміння надавати їм медичну допомоги на до госпітального етапі.

Цільові завдання циклу полягають в тому, щоб у своїй практичній роботі лікар вмів:

1. Діагностувати найбільш поширені інфекційні захворювання дітей раннього і старшого віку, при яких можливе ураження ЦНС
2. Визначати стани, що загрожують життю дитини.
3. Аналізувати дані при обстеженні хворого, диференціювати інфекційну та соматичну патологію, враховуючи анатомо-фізіологічні особливості та вікові норми у дітей різного віку.
4. Складати план лікування, прогнозування наслідків уражень ЦНС у дітей при інфекційних хворобах.
5. Вирішувати питання про необхідність госпіталізації. При необхідності, вміти організувати стаціонар вдома.

6. Проводити диспансерний нагляд за дітьми реконвалесцентками.
7. Забезпечити у вогнищі комплекс необхідних протиепідемічних заходів.
8. Вміти надати необхідний комплекс лікувальних заходів на до-госпітальному етапі і в стаціонарі
9. Дати оцінку результатам параклінічних тестів

На цикл відведено 76 годин: лекцій – 10 годин; семінарів – 12 годин; практичних занять – 36 години; самостійної роботи – 18 годин.

Лекційний курс передбачає теоретичне висвітлення найпоширеніших інфекційних хвороб сьогодення з акцентом на екзантемні прояви при цій патології.

Практичні заняття та семінари присвячені формуванню вмінь об'єктивного обстеження хворого, вибору найінформативніших методів параклінічної діагностики

Оцінка базового та заключного рівня знань слухачів буде здійснюватись шляхом тестового контролю. Оцінка текучої успішності – на семінарських та практичних заняттях – шляхом співбесіди, усного опитування та текучого тестового контролю. Окрім цього слухачі циклу здають опановані практичні навички. Самостійна робота – передбачає вирішення ситуаційних задач, інтерпретацію лабораторних показників, даних рентгенологічного, ультразвукового дослідження, КТ, даних МРТ тощо, а також практичну роботу лікарів-курсантів у відділеннях інфекційної лікарні.

Навчальний план циклу тематичного удосконалення
 " Сучасні питання діагностики і лікування інфекційних хвороб з екзантемами
 у дітей "

Тривалість навчання – 0,5 місяці (76 год.).

Для лікарів-педіатрів, дитячих інфекціоністів, інфекціоністів, медицини
 невідкладних станів та загальної практики-сімейної медицини відповідно до
 потреб їхньої роботи

№ за пор.	Теми занять	лекції	Практ.	семінари	Сам. робота
1	Актуальні питання питання інфекційних хвороб з екзантемами у дітей. Первинні та вторинні екзантемні елементи		4	2	2
2	Гострі екзантемні інфекції, спричинені вірусами: кір, краснуха, вітряна віспа, оперізувальний герпес.	2	4		2
3	Стрептококова інфекція. Скарлатина: клінічні форми, ускладнення. Особливості імунітету. Стрептодермія, бешіха. Тонзиліт. Герметичні інфекції у дітей.	2	4	2	2
4	Інфекційний мононуклеоз. Етіологічні чинники. Причини та можливі (<i>характерні</i>) клінічні прояви екзантеми при інфекційному мононуклеозі.	2	4		2
5	Клінічні форми ентеровірусних інфекцій з екзантемою у дітей: коро- чи краснухо-подібна, розеолоформна «бостонська» гарячка, генералізована герпетична, векулярний стоматит з екзантемою, ящураподібний синдром, «рот- кисть- ступня.		4	2	4
6	Екзантемні зміни при гострих нейроінфекціях: менінгококцемія.	2	4		2
7	Гострі респіраторні вірусні інфекції. Кашлюк у дітей. Можливі екзантемні зміни при цих хворобах		4	2	2
8	Вірусні гепатити у дітей. Можливі екзантемні прояви. <i>Черевний тиф</i>		4	2	2
9	ВІЛ-інфекція , СНІД	2	2	2	
	Заключне заняття		2		
	Разом	10	38	12	16
	Кредити	0,4	1,2	0,4	0,6

Зміст робочої програми
Циклу тематичного удосконалення " Сучасні питання діагностики і
лікування інфекційних хвороб з екзантемами у дітей "

Вступ.

Актуальні питання дитячих інфекційних хвороб. Первинні і вторинні екзантемні елементи. Патогенез екзантемних проявів при інфекційних хворобах у дітей. Вікові особливості імунітету при інфекційних хворобах у дітей. Принципи класифікації клінічних форм. Особливості перебігу інфекційних хвороб у дітей. Протиепідемічні заходи при виявленні інфекційних хворих.

Екзантемні інфекції, спричинені вірусами у дітей.

Кір. Краснуха. Природжена краснуха. Вітряна віспа. Оперізувальний герпес. Герпетична інфекція у дітей. Етіологія, епідеміологія. Патогенез. Клінічні прояви. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Показання до госпіталізації. Організація стаціонару вдома. Протиепідемічні заходи у вогнищі.

Екзантемні інфекції, спричинені бактеріями у дітей

Стрептококова інфекція. Скарлатина. Стрептодермія. Бешіха. Псевдотуберкульоз. Етіологія, епідеміологія. Патогенез. Клінічні прояви. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Показання до госпіталізації. Організація стаціонару вдома. Протиепідемічні заходи у вогнищі.

Інфекційний мононуклеоз.

Етіологічні чинники, патогенез. Клінічні форми. Діагностика. Диференційний діагноз з дифтерією. Причини та характеристика можливих екзантемних проявів при інфекційному мононуклеозі.

Клінічні форми **ентеровірусних інфекцій** з екзантемою у дітей: корочи краснухоподібна «бостонська», генералізована герпетична, везикулярний стоматит з екзантемою, ящуроподібний синдром, «рот- кисть-ступня»

Екзантемні зміни при **бактерійних гострих нейроінфекціях**: менінгококцемія. Екзантемні прояви при пневмококової та hіb-інфекції.

Гострі респіраторні вірусні інфекції. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні прояви. Ускладнення. Можливі екзантемні зміни.

Кашлюк. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні прояви. Особливості кашлюка у новонароджених та дітей першого року життя. Ускладнення. Кашлюкова енцефалопатія. Лікування кашлюка. Профілактика кашлюка. Показання до госпіталізації. Невідкладна допомога при зупинці дихання.

Можливі екзантемні зміни.

Вірусні гепатити у дітей. Етіологія, епідеміологія, патогенез. *Характеристика жовтяниць надпечінкова, печінкова, підпечінкова.*

Фульмінантна форма. Можливі екзантемні прояви.

ВІЛ-інфекція, СНІД у дітей. Особливості екзантемних інфекцій при ВІЛ-інфекції у дітей.

**Тематичний план лекцій для циклу тематичного удосконалення
«Сучасні питання діагностики і лікування інфекційних хвороб з
екзантемами у дітей»**

1. Актуальні питання екзантемних проявів при інфекційних хворобах у дітей. Первинні і вторинні екзантемні елементи. – 2 год
2. Гострі екзантемні інфекції, спричинені вірусами: кір, краснуха, вітряна віспа. – 2 год
3. Скарлатина. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клінічні форми. діагностика, лікування. – 2 год.
4. Екзантемні прояви при гострих нейроінфекціях: менінгококцемія. – 2 год
5. Особливості екзантемних інфекцій при ВІЛ інфекції. – 2 год.

Разом – 10 год.

Кредитів ECTS – 0,4

Тематичний план семінарів.

1. Клінічні форми стрептококової інфекції. Скарлатина. Особливості імунітету. *Стрептококова інфекція у дітей першого року життя.* Ускладнення. Лікування. Диспансеризація. – 2 год.
2. Інфекційний мононуклеоз. Етіологічні чинники. Епідеміологія. патогенез. Клінічні прояви. Диференційна діагностика з дифтерією. Лабораторна діагностика. Лікування. – 2 год.
3. Етеровірусні інфекції у дітей. Клінічні форми з екзантемними проявами: коро- чи краснухо-подібна розеолоформна «бостонська», генералізована герметична, везикулярний стоматит з екзантемою, ящураподібний синдром, «рот-кисть- ступня», оніхомадезіс. Як наслідок перенесеної екзантемної форми. – 2 год
4. Кашлюк. Особливості перебігу у дітей раннього віку. Екзантемні прояви при тяжких формах кашлюка. -2 год

5. Екзантемні прояви при вірусних гепатитах. Диференційна діагностика жовтяниць. Печінкова енцефалопатія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування. Диспансерний нагляд за реконвалесцентками вірусних гепатитів. - 2 год

6. Особливості екзантемних інфекцій при ВІЛ-інфекції, СНІД. – 2 год.

Разом – 18 год.

Кредитів ECTS – 0,4

Теми для реферативних доповідей на семінарські заняття на тему:

1. Клінічні форми стептокової інфекції у дітей. Скарлатина. Клінічні форми. Особливості імунітету. Особливості у дітей першого року життя. Правила допуску у дитячий колектив. Ускладнення скарлатини.
2. Первинні і вторинні екзантемні елементи.
3. Інфекційний мононуклеоз. Етіологічні чинники. Епідеміологія, патогенез. Клінічні форми. Лабораторна діагностика. Лікування. Можливі екзантемні прояви при інфекційному мононуклеозі.
4. Ентеровірусні інфекції. Клінічні форми ентеровірусних інфекцій з екзантемними проявами у дітей. Наслідки екзантемних форм ентеровірусних інфекцій.
5. Кашлюк. Особливості кашлюка у дітей раннього віку. Екзантемні прояви при кашлюку у дітей. Геморагічні прояви при грипі.
6. Печінкова енцефалопатія. Патогенез, клініка, геморагічний синдром, діагностика, лікування. Диспансерний нагляд за реконвалесцентами вірусних гепатитів.
7. Особливості екзантемних інфекцій при ВІЛ-інфекції у дітей.

Робочий календарний план

Циклу тематичного удосконалення " Сучасні питання діагностики і лікування інфекційних хвороб з екзантемами у дітей "

Тривалість циклу-2 тижні (78 год)

Дата	Час занять	Вид занять	Тема	К-ть год.
1	2	3	4	5
1	08.45-10.15	лекція	Актуальні питання екзантемних інфекцій у дітей.	2
	10.30-13.30	практичне	Симптоми і синдроми інфекційних хвороб у дітей різних вікових груп. Особливості перебігу інфекційних хвороб з екзантемою. Покази до госпіталізації хворих з інфекційними захворюваннями. Основні принципи етіотропної та патогенетичної терапії в клініці дитячих інфекційних хвороб	4
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2
2	8.45-10.15	лекція	Екзантемні інфекції у дітей, спричинені вірусами: кір, краснуха, вітряна віспа	2
	10.30-13.30	практичне	Клініко-лабораторна діагностика, принципи лікування, покази до госпіталізації, правила виписки зі стаціонару.	4
	13.45-15.15	самостійна.	Робота у відділеннях	2
3	8.45-10.15	лекція	Скарлатина.	2
	10.30-13.30	практичне	Клінічні форми стрептококової інфекції. Особливості перебігу у дітей різного віку. Показання до госпіталізації. Ускладнення, Принципи лікування. Правила виписки зі стаціонару, диспансеризація рековалесцентів.	4
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2
4	8.45-10.15	лекція	Інфекційний мононуклеоз	2
	10.30-13.30	практичне	Етіологія, епідеміологія. патогенез, клінічні, екзантемні прояви диференційна, лабораторна діагностика, ускладнення, лікування, профілактика	4
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2

1	2	3	4	5
5.	08.45-11.45	практичне	Герпетичні інфекції у дітей, спричинені вірусами простого I-II типів та III герпесу.	4
	12.00-13.30	семінар	Особливості у дітей раннього віку. Оперізувальний герпес. Особливості герпетичних інфекцій при імуносупресії у дітей	2
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	2
6	08.45-11.45	практичне	Клінічні форми ентеровірусних інфекцій з проявами екзантеми: коро- чи краснухоподібна, розеолоформна «бостонська» гарячка, генералізована герпетична, везикулярний стоматит з екзантемою (ящуруподібний синдром), «рот- кисть- ступня»	4
	12.00-13.30	семінар	Наслідки, ускладнення ентеровірусних інфекцій. Особливості епідеміології, лабораторна діагностика	2
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні.	2
7	8.45-10.15	лекція	Екзантемні зміни при гострих нейроінфекціях	6
	10.30-13.30	практичне	Клінічні форми менінгококової інфекції. Менінгококцемія. Екзантемні прояви, ІТШ, набряк набухання мозку.	
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні	
8	8.45-11.45	практич	Гострі респіраторні вірусні інфекції: грип, пара грип, РС-, рино-, адено-вірусні. Респіраторний мікоплазмоз. Кашлюк у дітей.	4
	12.00-13.30	семінар	Особливості респіраторних вірусних інфекцій у дітей раннього віку. Особливості кашлюка у дітей раннього віку. Можливі екзантемні прояви.	2
	13.45-15.15	самост	Робота у відділенні	2
9	8.45-11.45	практич	Гострі вірусні гепатити у дітей. Особливості клінічного перебігу гепатитів спричинених вірусами гепатиту А,В,С,Д,Е. Гепатози. Печінкова енцефалопатія. Патогенез, клініка, діагностика,	4
	12.00-13.30	семінар		

1	2	3	4	5
	13.45-15.15	самостійна	лікування. диспансерний нагляд за реконвалесцентами вірусних гепатитів. Робота у відділенні.	2
10	8.45-10.15	лекція	ВІЛ інфекція, СНІД.	2
	10.30-12.00	практичне	Особливості ВІЛ-інфекції у дітей	2
	12.15-13.45	семінар	Особливості екзантемних інфекцій у ВІЛ-інфікованих	
	14.00-15.15	заключне заняття	Підсумок навчання на курсах ТУ	2

Лекцій – 10 год

Семінарів – 12 год

Практичних - 38 год

Всього годин кафедри - 58

Кредитів ECTS – 2,6

самостійної роботи - 16 год

разом – 78 год

Питання до заключного заняття

- Особливості інфекційного процесу та імунітету у дітей. Профілактика дитячих інфекційних хвороб (специфічна і неспецифічна)
- Календар профілактичних щеплень. Характеристика препаратів для імунопрофілактики.
- Протипоказання до профілактичних щеплень.
- Поствакцинальні реакції. Нормальний перебіг поствакцинального періоду. Можливі патологічні реакції, їх терміни та клінічні прояви. Лікування.
- Синдроми при гострих нейроінфекціях у дітей.
- Гнійні і серозні менінгіти у дітей. Клініко-лабораторна діагностика Етіологія гнійних менінгітів. Клініка, діагностика. Лікування. Профілактика
- Клініка менінгококового менінгіту. Особливості у дітей першого року життя. Діагностика, лікування.
- Вторинні гнійні менінгіти у дітей.
- Менінгококцемія. Клініка інфекційно-токсичного шоку у дітей
- Менінгококцемія. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі та в стаціонарі.
- Диференційна діагностика грипу та менінгококової інфекції.
- Диференційний діагноз менінгококцемії з екзантемними інфекціями.
- Поліомієліт. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми . Діагностика, лікування, профілактика. Вакцинальний поліомієліт..
- Інші ентеровірусні інфекції. Етіологія, епідеміологія, патогенез клінічні форми. Диференційна діагностика поліомієліту з поліомієлітоподібними формами інших ентеровірусних інфекцій. Лабораторна діагностика.
- Паротитна інфекція. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми. Лікування. Специфічна і неспецифічна профілактика.

16. Кір. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка. Періоди маніфестації кору.
17. Основні принципи лікування.
18. Мітигований кір.
19. Диференційна діагностика кору з іншими екзантемними інфекціями та з алергічними висипаннями.
20. Профілактика кору. Активна і пасивна імунізація. Карантинні заходи при кору.
21. Клініко-патогенетичні особливості ураження нервової системи при кору. Діагностика. Лікування.
22. Краснуха. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка.
23. Природжена краснуха.
24. Диференційна діагностика краснухи з іншими екзантемними інфекціями та алергічним висипом.
25. Основні принципи лікування при краснусі.
26. Профілактика краснухи. Активна імунізація.
27. Вітряна віспа. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка типових і атипичних форм вітряної віспи.
28. Ускладнення вітряної віспи.
29. Диференційна діагностика вітряної віспи з іншими екзантемними інфекціями і алергічними висипаннями.
30. Клініко-патогенетичні особливості ураження нервової системи при вітряній віспі.
31. Лікування різних форм вітряної віспи.
32. Оперізувальний герпес. Особливості оперізувального герпесу у дітей різного віку.
33. Скарлатина. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Значення бактерії, токсинів і сенсibiliзуючих факторів в патогенезі скарлатини та її ускладнень.
34. Клінічні форми скарлатини. Класифікація.
35. Диференційна діагностика скарлатини з іншими екзантемними інфекціями і псевдотуберкульозом.
36. Ускладнення скарлатини.
37. Лікування скарлатини та її ускладнень.
38. Диспансеризація реконвалесцентів скарлатини.
39. Кашлюк. Особливості кашлюка у дітей різного віку.
40. Ускладнення кашлюка. Лабораторна діагностика кашлюка.
41. Лікування кашлюка.
42. Профілактика кашлюка.
43. Паракоклюш.
44. Шигельози у дітей. Захворюваність, клінічні прояви у різних вікових груп. Діагностика. Лікування.
45. Сальмонельози у дітей. Етіологія, патогенез, клінічні форми. лікування.
46. Вірусні гепатити у дітей. Показники тяжкості клінічних форм. Діагностика. Перебіг вірусних гепатитів. Наслідки.

47. Диференційна діагностика гепатитів і жовтяниць іншої етіології.
48. Клініка зляканої форми вірусного гепатиту. Принципи інтенсивної терапії.
49. Вірусний гепатит Д у дітей. Особливості епідеміології.. клінічні форми. діагностика, перебіг, лікування.
50. ВІЛ-інфекція/ СНІД у дітей. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні стадії., лабораторна діагностика, лікування. Профілактика

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
з **ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ**

для лікарів-інтернів та курсантів ФПДО

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
з **ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ**

для лікарів-інтернів та курсантів ФПДО

1. Абатуров А.Е., Степанова Ю.Ю. Ротавірусна інфекція у дітей.- Видавництво ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2013р. - 189 с.
2. Андерсон Р., Мэй Р. Инфекционные болезни человека. динамика и контроль:Пер.с англ. – М.: Мир, «Научный мир», 2004. – 784 с.
3. Белоусов Ю.В., Белоусова О.Ю. Хронические нарушения стула у детей. – Киев, 2006. – 240 с.
4. Богадельников И.В., Горишняк Л.Х. и др. Справочник по инфекционным болезням у детей. – Изд. 4-е, испр. и дополн., Симферополь, 2005. – 390 с.
5. Богадельніков І. В., Хамід Ф., Кубишкін А.В. Лімфоаденопатії при інфекційних захворюваннях. - Донецьк: Видавник Заславський А. Ю., 2013.- 224 с.
6. Бережний В. В. Педіатрія: національний підручник: у 2 т. Т. 1.- К, 2013. – 1040 с.
7. Бережний В. В. Педіатрія: національний підручник: у 2 т. Т. 2.- К, 2013. – 1024 с.
8. Богадельніков І.В. Монографія: етюди про людину і мікроорганізми. - Симферополь: ІТ «АРІАЛ», 2014.- 160 с.
9. Богадельніков І.В. Диференціальний діагноз інфекційних хвороб у дітей: керівництво для лікарів та студентів. – 3-е вид., випр. та доповн. – Донецьк,2013. – 712 с.
- 10.Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2001. – Т.1. – 903 с.
- 11.Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2001. – Т.2. – 856 с.
- 12.Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2002. – Т.3. – 904 с.
- 13.Вирусные гепатиты: клиника, диагностика, лечение /Лобзин Ю.В. и др.; под ред.Ю.В.Лобзина – СПб: Фолиант, 2003. – 183 с.
- 14.Грип та його профілактика: Навчальний посібник/за ред.Дзюблик І.В., Широбокова В.П. – К., 2005. – 194 с.
- 15.Крамарьов С. О., Надрага О. Б. Інфекційні хвороби у дітей: підручник.- К. : ВСВ «Медицина».- 2010.-392 с. +14 с. кольор.вкл.
- 16.Крамарєв С.О. (ред.) Інфекційні хвороби у дітей (Клінічні лекції). – К.: Моріон, 2003. – 480 с.
- 17.Крамарєв С.А., Ершова И.Б., Бондаренко Г.Г. Гельминтозы у детей. – Киев-Луганск, 2006. – 128 с.
- 18.Майданник В.Г., Хайтович Н.В., Юхименко Г.Г. Гельмінтози у дітей.- К. : «Дорадо-Друк», 2012. – 604 с.

- 19.Сміян І.С. та ін. Актуальні питання вакцинопрофілактики інфекційних хвороб у дітей. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. – 144 с.
- 20.Сорокина М.Н., Иванова В.В., Скрипниченко Н.Б. Бактериальные менингиты у детей. – М.: Медицина, 2003. – 298 с.
- 21.Тяжелые формы менингококковой инфекции у детей: клиника, диагностика, интенсивная терапия: Учеб.-метод. пособие /М.А.Георгиянц, Г.И.Белебезьев, С.А.Крамарев, В.А.Корсуков. – Харьков: Золоті сторінки, 2006. – 176 с.
22. Інфекційні хвороби у дітей: підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін.; за ред. Л.І. Чернишової. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 1016 с.
23. Чернишова Л.І., Самарін Д.В., Крамарев С.О. Гострі кишкові інфекції у дітей: Навчальний посібник. – Видавництво “Червона Рута-Турс”, 2007. – 164 с.
- 24.Чернишова Л. І., Волоха А.П. Дитяча імунологія: підручник. – К. : ВСВ «Медицина»,2013. – 720 с.
25. Чума В. Диагностика лимфаденопатій. – Львів, 2005. – 378 с.
26. Ханс-Антон Адамс, Андреас Флеммінг, Ларс Фридріх, Хайнер Рушулте. Атлас по невідкладній допомозі; переклад з нім. – М. : МЕДпрес-інформ, 2009. – 216 с.
27. Федорченко С. В. Хронічна HCV-інфекція: монографія. – К. : ВСІ «Медицина», 2010.- 272 с.
28. Юлиш Е.И., Волосовец А.П. Врожденные и приобретенные TORCH-инфекции у детей. – Донецк: Регина, 2005. – 216 с.
- МОЗ України. Сучасні методи лікування діареї у дітей віком від 0-5 років на догоспітальному етапі: Посібник для лікарів первинної ланки надання медичної допомоги дітям в Україні. 1-е видання – Київ: РАТН, 2008. – 49 с.
29. Oxford specialist handbooks in pediatrics: Manual of childhood infections/the blue book.-Published in the US by Oxford University Press Inc., New York, 2011.
30. Nelson Textbook of Pediatrics 21st Edition / R. Kliegman, J. Geme / 2019 - 4264 p.
31. Наказ МОЗ України від 16 вересня 2011 року № 595 (у редакції наказу МОЗ України від 11 серпня 2014 року № 551 «Про удосконалення проведення профілактичних щеплень в Україні».)
32. Наказ МОЗ України від 31.12.2009 №1086 "Про затвердження форми первинної облікової документації № 063-2/о «Інформована згода та оцінка стану здоров'я особи або дитини одним з батьків або іншим законним представником дитини на проведення щеплення або туберкулінодіагностики» та Інструкції щодо її заповнення».
33. Наказ МОЗ України від 31.12.2009 № 1095 «Примірне положення про Кабінет щеплень».
34. Инфекционные болезни у детей /Под ред. Д.Марри. (пер. с англ. под ред. Н.А.Федоровой). – М, «Практика», - 2005. – 600 с.

35. Наказ МОЗ України №354 від 09.07.2004 р. “Про затвердження Протоколів діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей”
36. Наказ МОЗ України №437 від 31.08.2004 р. “Про затвердження клінічних Протоколів надання медичної допомоги при невідкладних станах у дітей на шпитальному і до шпитального етапах”.
37. Наказ МОЗ України № 826 від 06.11.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах».
38. [Наказ МОЗ України від 24.02.2015 № 92](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги ВІЛ-інфікованим дітям".
39. [Наказ МОЗ України від 04.11.2015 № 723](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті С".
40. [Наказ МОЗ України від 16.07.2014 № 499](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при грипі та гострих респіраторних інфекціях".
41. [Наказ МОЗ України від 15.01.2014 № 34](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
42. [Наказ МОЗ України від 08.06.2015 № 327](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при кашлі".
43. [Наказ МОЗ України від 31.12.2014 № 1039](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ко-інфекції (туберкульоз/ВІЛ-інфекція/СНІД)".
44. [Наказ МОЗ України від 04.09.2014 № 620](#) "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при туберкульозі".
45. [Наказ МОЗ України від 18.05.2018 № 947](#) "Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні"
46. [Наказ МОЗ України 16.05.2016 № 449](#) «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини»